

**HE 52/2026 vp Hallituksen esitys
eduskunnalle EU:n muuttoliike- ja
turvapaikkasopimuksen
muodostavien säädösten
täytäntöönpanemiseksi**

**Teema: lapset ja lasten
edustajajärjestelmä**

Erikoissuunnittelija Minna Mattila,
Uudenmaan elinvoimakeskus

4.5.2026

Yleisarvio

Elinvoimakeskusten näkemyksen mukaan esitys on kokonaisuutena hyvin valmisteltu ja tukee EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen kansallista toimeenpanoa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Aiemmassa lausunnossamme esitetyt keskeiset huomiot on pääosin huomioitu, erityisesti ilman huoltajaa olevien lasten edustajajärjestelmää koskevissa säännöksissä.

Elinvoimakeskus

Viisi täsmennysehdotusta

1. Edustajia koskevien säädösten tulisi olla yhdenmukaiset vastaanotto- ja kotoutumislain osalta.

- > Helpottaisi viranomaisten välistä yhteistyötä ja sääntelyä myös edustajien suuntaan.
- > Lapsen edun kannalta keskeistä, koska edustajan tehtävä on vastaanottovaiheessa lyhytkestoinen, maksimissaan 6 kk, mutta oleskeluluvan jälkeen se voi lapsen iästä riippuen jatkua useita vuosia.

2. Alaikäisiin liittyviä vastaanotto- ja kotoutumisvaiheen sääntelyyn liittyviä muutoksia tulisi tarkastella sekä vastaanottolain, kotoutumislain kuin myös sosiaalihuoltolain osalta.

-> Suomessa on hajautettu malli ilman huoltajaa olevien huolenpidon järjestämiseksi, joten prosessia tulee miettiä kokonaisvaltaisesti lapsen etu huomioiden.

3. Lapsen tiedonsaanti edustajan toiminnasta tehtävästä kantelusta ei riitä.

-> Myös hyvinvointialueiden, perheryhmäkotien ja vastaanottokeskusten työntekijöiden sekä muiden viranomaisten (koulu, kunta) tulee olla selvillä lapsen oikeuksista ja miten voi tehdä kantelun edustajasta.

4. Edustajan tehtävän lakkaaminen tilanteessa, jossa edustettava lapsi kuolee, on selkeytettävä.

- > Aiemmassa lausunnossamme ehdotimme selkeyttämistä, mutta asiaa ei ole täsmennetty.
- > Käytännön toiminnan ja oikeusvarmuuden kannalta on hyödyllistä, että lakiin kirjattaisiin, milloin edustajan tehtävä päättyy ja mitkä ovat edustajan mahdolliset välttämättömät jälkitehtävät.
- >Tämä liittyy myös edustajien kohtuulliseen asemaan ja palkkiokysymyksiin.

5. Edustajien tehtävään liittyvissä kanteluissa ongelmakohtia valvonnan näkökulmasta.

- > Kun kanteluprosessi on kesken, lainsäädäntö ei mahdollista edustajan pidättämistä tehtävästään prosessin ajaksi. Hyvinvointialue voi hakea edustajan vapauttamista tehtävästään sillä perusteella, että edustaja ei ole enää kelpoinen tehtävään, mutta vapauttamisprosessi saattaa kestää pitkään. Käräjäoikeuksien käsittelyajat edustajan vapauttamisessa tehtävästään kestävät viikosta useaan kuukauteen.
- > Kanteluprosessista ei voida nykyisen lainsäädännön puitteissa tehdä merkintää edustajarekisteriin. Kanteluprosessissa olevalle edustajalle saatetaan määrätä prosessin aikana uusia edustettavia, vaikka hänen kelpoisuutensa tehtävän hoitoon on selvityksen alla.

Kiitos.

Yhteystiedot

Minna Mattila

minna.mattila@elinvoimakeskus.fi

Elinvoimakeskus